

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1946.

Andra kammaren.

Nr 34.

Lördagen den 26 oktober.

Kl. 2 em.

§ 1.

Upplästes följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 26 oktober 1946.

Till justitiedepartementet hade den 25 oktober 1946 från överståthållarämbetet inkommit fullmakt för bankrevisorn Seth Molander, vilken vid ny röstsammanräkning blivit utsedd såsom ledamot av riksdagens andra kammare i stället för avgången ledamot av samma kammare.

Vid granskning av fullmakten, som företogs inför chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:

C. G. Bruno.

Vid detta protokoll var fogat den däri omförmälda fullmakten för bankrevisorn Seth Molander att vara ledamot av riksdagens andra kammare för tiden till den 1 januari 1949.

Kammaren, som lade protokollet till handlingarna, förklarade herr Molander behörig till riksdagsmannakallets utövande.

Herr talmannen meddelade härefter, att herr Molander intagit sin plats i kammaren.

§ 2.

Herr statsrådet *Wigforss* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 343, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 kap. 22 § förordningen den 18 juni 1937 (nr 436) angående försäljning av rusdrycker;

nr 354, angående avskrivning av ett ingenjören Roland Nordström beviljat lån; och

nr 355, med förslag till lag om förlängning av tiden för vissa servitut, m. m.

Dessa propositioner bordlades.

§ 3.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet **Wigforss**, som anförde: Herr talman! I en med andra kammarens tillstånd framställd interpellation har herr Ohlin till mig riktat följande fråga:

Svar på interpellation.

Andra kammarens protokoll 1946. Nr 34.

Svar på interpellation. (Forts.)

Har herr statsrådet för avsikt att till höstriksdagen framlägga förslag om omsättningsskattens avskaffande vid instundande årsskifte eller snarast möjligt därefter?

Såsom interpellanten framhållit, uttalade första särskilda utskottet i sitt utlåtande i anledning av propositionen om avveckling av den allmänna omsättningsskatten, att om förhållandena skulle utveckla sig på sådant sätt, att det kunde finnas angeläget att omsättningsskatten slopades redan före den 1 juli 1947, frågan därom borde upptagas till omprövning. Detta uttalande överensstämmer med min egen uppfattning om saken. Jag är sålunda på det klara med att omständigheterna kunna göra det nödvändigt att — trots de betänkligheter av statsfinansiell och penningpolitisk natur som kunna anföras — slopa omsättningsskatten redan före den av riksdagen angivna dagen, den 1 juli 1947. Emellertid är jag ännu inte beredd att taga definitiv ståndpunkt till frågan, om en tidigare avveckling skall anses av förhållandena påkallad, då jag först vill avvakta resultatet av vissa pågående utredningar. Jag vill tillägga, att vid mina överläggningar med ordföranden för de sakkunniga, som jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 september 1946 tillkallats för att utreda *dels* vissa med avvecklingen av omsättningsskatten sammanhängande detaljfrågor och *dels* frågan om varubeskattningens framtida utformning, det klart utsagts att utredningen i förstnämnda del skulle bedrivas så skyndsamt, att ett eventuellt förslag i ämnet kunde framläggas redan vid årets höstriksdag.

Härpå yttrade:

Herr Ohlin: Herr talman! Jag ber först att till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet få framföra mitt tack för det svar, som han lämnat på min interpellation. Jag kan dock inte säga, att jag är helt tillfredsställd med detta svar. Finansministern säger nämligen, att omständigheterna *kunna* göra det nödvändigt att omsättningsskatten avskaffas redan före den 1 juli nästa år. Finansministern vill dock först avvakta slutförandet av vissa mera tekniska utredningar. Till detta vill jag anknyta två reflexioner.

Jag undrar, varför finansministern, som nu finner det angeläget att stor skyndsamhet iakttages vid utförandet av dessa undersökningar, dröjde så länge som tre månader efter det riksdagen fattat sitt beslut innan han igångsatte dessa mera tekniska utredningar. Hade de satts i gång tidigare, kunde de ha varit slutförda redan nu. Åtskillig tid har alltså onödigtvis gått förlopad.

Vidare förefaller det mig vara klart redan i dag, att inflationstrycket i det svenska folkhushållet är så pass starkt och riskerna för prisstegring under det närmaste halvåret så pass stora, att det är mycket angeläget att man motverkar tendensen till höjning av levnadskostnadsindex genom att borttaga omsättningsskatten. Visserligen steg inte index nu per den 1 oktober, men av olika skäl har man anledning befara att index snarast kommer att ha en stigande tendens under vintern. Jag erinrar bland annat därom, att skatteposten måste omräknas, när vi övergå till att räkna med skatt vid källan, då man ju erlägger skatt på grundval av det löpande årets inkomst i stället för på inkomster två år tidigare, vilken inkomst var lägre. Redan denna skattehöjning kommer att sätta spår i levnadskostnadsindex. Jag skall emellertid inte här taga upp tiden med att närmare diskutera de olika risker för och möjligheter till att index når upp till det farliga taket, som skulle sätta i gång en automatisk lönerörelse uppåt och därmed undergräva grunden för prisstoppet. Jag nöjer mig därför med att konstatera, att mycket starka skäl

Svar på interpellation. (Forts.)

tala för att man bör försöka att bromsa levnadskostnadsindex' stegring så snart som möjligt.

Till detta vill jag emellertid knyta en mera allmän reflexion. Läget förefaller mig överhuvud taget vara så pass allvarligt i fråga om en inflationsrisk, att det kräver ett mycket ingående beaktande utan dröjsmål. Jag vill bara peka därpå att det här i landet i viss mån försiggår en dold prisstegring, som t. ex. tar sig uttryck däri att vissa av de enklare och billigare kvaliteterna rätt fort taga slut. Om man vill köpa, får man antingen gå tomhänt hem eller också köpa andra kvaliteter, som äro mindre standardiserade, mindre starkt priskontrollerade, och som därför tyckas finnas tillgängliga i relativt större kvantiteter i förhållande till efterfrågan. Det blir en fördyring av levnadskostnaderna, även om den inte tar sig uttryck i index.

Sedan pågå ju här vissa lönestegringar utöver gällande kollektivavtal däri-
genom att ackordssatserna sättas litet högre eller på annat sätt. Här är det också växande svårigheter för priskontrollen att förena å ena sidan ett för-
svar för prisstoppet med å andra sidan skälig och rimlig hänsyn till kostnads-
utvecklingen inom näringslivet. Jag tror, att om den nuvarande underlig-
gande utvecklingen fortsätter, kan man knappast vänta att det skall gå för
priskontrollen så förfärligt länge till med nuvarande politik.

Jag vill också tillägga, att det som har sipprat ut rörande förberedelserna
för avtalsförhandlingarna vid årsskiftet tyder på att stora motsättningar
komma att visa sig. Jag vill därför begagna tillfället att återkomma till ett
tidigare berört spörsmål och fråga finansministern, om det inte vore anled-
ning att regeringen försökte att på ett auktoritativt sätt klargöra, hur rege-
ringen ser på det nuvarande läget, inte bara så att säga regeringens slutsat-
ser, att regeringen icke finner skäl att göra det ena eller det andra, utan
regeringens analys av själva vårt ekonomiska läge, särskilt med tanke på in-
flationsrisken. Det är endast om en sådan redogörelse presteras som den offent-
liga debatten kan i tillräcklig grad upplysa det svenska folket om de verk-
liga omständigheterna. Har regeringen gjort några undersökningar kring detta
problem speciellt till belysning av frågan, vilka våra möjligheter för närva-
rande äro att fortsätta med en mycket stor investering i fabriker, byggnader,
maskiner av olika slag och att samtidigt ge stora krediter till utlandet? I in-
vesteringar inräknar jag då den statliga upplåningen. Jag vet väl, att en sta-
tistisk belysning av detta problem är svår, men vi ha å andra sidan ett kon-
junkturinstitut, som besitter speciell sakkunskap på detta område och som
väl skulle kunna användas just för en sådan undersökning. Om den eventuellt
redan skulle vara under utförande eller slutförd, så tillåter jag mig hemställa,
att denna undersökning bringas till offentlighetens kännedom.

Enligt min mening tyder den nuvarande s. k. bristen på varor och bristen
på arbetskraft alldeles bestämt därpå, att man i vår ekonomi för närvarande
försöker att överskrida gränserna för de ekonomiska möjligheterna i fråga om
investering och kreditgivning till utlandet. I gamla tider skulle man i ett så-
dant läge, där man hunnit överskrida gränsen, tillgripit en räntehöjning. Den
saken är nu icke aktuell, inte heller enligt min mening. Jag undrar, huruvida
finansministern har haft kontakt med riksbanken rörande vilka alternativa
åtgärder som eventuellt kunna befinnas motiverade. Det kan hända, att
bankoktets kunde ha anledning att här taga upp en förhandling med
bankofullmäktige. Vilka andra åtgärder är det som regeringen sätter sin lit
till, när nu räntehöjning inte är aktuell? Jag instämmer i den senare slut-
satsen. Om det är så, att regeringen framför allt litar till investeringskon-
trollen — och det förefaller mig, som om det egentligen var läget, om jag
rätt förstått finansministerns mera kortfattade deklaration — då undrar jag:

Svar på interpellation. (Forts.)

på vad sätt bestämmer regeringen ramen för vad som är möjliga och icke möjliga investeringar? Man vet, att man icke kan göra mer än en viss mängd, men hur bestämmer man vad som är möjligt, hur bestämmer man ramen?

Vidare upprepar jag en fråga, som jag ställt tre gånger utan att få svar: hur gör man urvalet mellan tillåtna och icke tillåtna investeringar? Det är inte fråga om vilka bostäder som tillåtas eller inte tillåtas. Tvärtom, det är fråga om avvägning av olika typer av investeringar lika väl som mellan urvalet inom varje typ.

Nu väntar jag inte, att finansministern skall i dag taga upp dessa mycket stora spörsmål, vilka emellertid ha ett synnerligen intimt samband med frågan om omsättningsskattens avskaffande, som skulle vara ett led i kampen mot inflation, men jag tillåter mig uttrycka den förhoppningen, herr talman, att regeringen i en mycket nära framtid skall offentligen klargöra, hur den ser på landets ekonomiska läge i detta avseende, långt utöver de kortfattade antydningar, som finansministern tidigare har presenterat. För min del måste jag framhålla min uppfattning, att det bästa sättet att klargöra detta läge för svenska folket är inte bara att presentera en sådan ingående utredning inför offentligheten, som jag nyss vidrörde, utan att därjämte sörja för att representanter för olika folkgrupper träffas vid en rundabordskonferens, där de kunna diskutera dessa spörsmål och kontrollera undersökningen och kanske undandröja vissa missförstånd i olika grupper om olika ting. Man skulle således kunna sammanjämka meningarna och komma fram till åtminstone en mera enhetlig ståndpunkt i fråga om det faktiska läget. Jag kan inte tro annat än att det skulle utöva ett gynnsamt inflytande på parternas framtida ställningstagande i realistisk riktning.

För det andra undrar jag, om det inte vore anledning för regeringen att nu under höstens lopp, och helst ganska snart, ge riksdagen tillfälle att på grundval av en sådan undersökning uppta dessa spörsmål till debatt. Men, herr talman, jag vill framför allt till slut ännu en gång betona, att det enligt min mening står klart, att man redan nu bör vara i stånd att besluta sig för att avskaffa omsättningsskatten vid årsskiftet.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet **Wigforss**: Herr talman! Jag skall bara säga ett ord med anledning av herr Ohlins åsikt, att denna tekniska utredning om omsättningsskattens avskaffande har blivit igångsatt relativt sent. Den har i alla händelser inte blivit igångsatt senare än att resultatet, såsom jag nämnde, kan föreligga så tidigt, att proposition kan föreläggas denna höstriksdag. De utredningar jag syftade på och vilkas resultat jag avvaktar äro närmast utredningar om den sannolika kommande prisutvecklingen, som jag hoppas få från priskontrollnämnden.

Om jag skall vara uppriktig får jag nog säga, att jag på alla de stora frågor, som herr Ohlin tog upp, inte kan svara mycket mer i dag än jag gjorde vid remissdebatten. Det kan emellertid hända, att det inom en inte alltför avlägsen framtid föreligger en utredning just om utrymmet för våra investeringar under ett kommande år och vilken tillgång på arbetskraft och material vi kunna räkna med, en utredning som kanske i någon mån kan ge ett underlag för de mycket långtgående ingripanden från regeringens sida i fråga om investeringar inom näringslivet, som herr Ohlin efterlyste. Jag förmodar emellertid, att i den utredningen kommer särskilt konjunkturinstitutet inte att förbigå en sak, som herr Ohlin inte alls nämnde i denna tablå över farorna för inflation, nämligen den fara, som eventuellt kan hota från det överflöd av köp-

Svar på interpellation. (Forts.)

kraft, som föreligger i förhållande till varutillgången. Jag vill erinra om att detta överflöd på köpkraft jämte den statsfinansiella synpunkten, att man inte vill underbalansera en budget, har varit en anledning till tveksamheten för mig om att så snabbt som annars varit önskvärt avskaffa omsättningsskatten. Även den synpunkten tycker jag att herr Ohlin, om inte som politiker så i alla händelser som nationalekonom, inte borde helt förbigå.

Herr Ohlin: Herr talman! Det framgår inte av finansministerns interpellationssvar någonting om utredning rörande den sannolika prisutvecklingen, utan det behandlar med omsättningsskattens avskaffande sammanhängande detaljfrågor och vidare frågan om varubeskattningens framtida utformning. Det gläder mig därför, att finansministern utöver de upplysningar han lämnade i interpellationssvaret också kan meddela, att det pågår en sådan utredning om den sannolika prisutvecklingen. Vidare är jag glad över att det av finansministerns svar tyckes framgå, att en undersökning beträffande det allmänna ekonomiska läget ur inflationssynpunkt redan är igångsatt. När finansministern säger, att det kan tänkas, att denna undersökning kommer att presenteras, vill jag bara betona, att jag för min del måste finna det vara ganska självklart, att en sådan undersökning framlägges för offentligheten.

Finansministern sade till sist något om den överflödiga köpkraften. Ja, det är väl alldeles klart, att om man har ett starkt köpkraftstryck, får man lov att väga olika omständigheter mot varandra. Omsättningsskattens avskaffande får en dubbel verkan. Det är av den anledningen som finansministern åtskilliga gånger under kriget, då vi hade ett betydande underskott i statsbudgeten, i denna liksom i första kammaren energiskt har försvarat, att man tillgrip betydande subventioner för att hålla index nere. Finansministern sade, att det med hänsyn till löneutvecklingen är det viktigaste, att index inte stiger: därför får man hellre ta den olägenheten, att det kan ha en mindre önskvärd inverkan på köpkraftsvolymen. Jag tror, att det därvidlag i dag ligger till på precis samma sätt, att det gäller en dylik avvägning. Jag kan bara som en replik till finansministerns sista påpekande uttrycka en önskan att han skall ta hänsyn till vad han vid flera föregående tillfällen funnit tala till förmån för en politik, som bromsar indextalens stegring.

När finansministern vidare säger, att han naturligtvis inte gärna ser en underbalansering, skall jag inte här upprepa de argument jag tidigare framfört utan bara peka på ett enda. Om skatten vid källan inbetalades till statskassan varje månad nästa år i stället för varannan månad, så skulle statskassan få in ett hundratal miljoner kronor mer under löpande budgetår. Det är väl ingen som tror, att svenska folkets inköp av varor genom det s. k. köpkraftsoverskottets tryck på varupriserna påverkas av huruvida skatten inflyter varannan månad eller varje månad till statskassan. Det torde därav framgå, att om man hade valt att låta den inflyta varje månad — vilket jag ingalunda rekommenderar — och man därigenom uppnått, att även om omsättningsskatten avskaffades den första januari budgeten hade blivit balanserad, så kan man inte, därför att man eventuellt i detta andra läge får en formell balans, hävda, att det väsentliga inflationstrycket i dagens ekonomiska läge skulle komma från underbalanserade statsfinanser. Jag ber åtminstone att få deklarerat, att jag inte anser något väsentligt inflationstryck komma från underbalanserade statsfinanser. Däremot finnas andra faktorer, som enligt min mening verka i denna riktning och som därför böra göras till föremål för ingående belysning.

Härmed var överläggningen slutad.

§ 4.

Föredrogs var efter annan följande Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till behandling av lagutskott propositionen nr 345, med förslag till lag angående ändring i lagen den 18 september 1943 (nr 691) om villkorlig frigivning; och

till statsutskottet propositionen nr 353, angående inrättande av avgångsstat för befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet.

§ 5.

Föredrogs var för sig följande på bordet liggande motioner; och remitterades därvid

till statsutskottet motionerna:

nr 564 av herr *Carlsson* i Bakeröd *m. fl.*;

nr 565 av herr *Fagerholm m. fl.*;

nr 566 av herr *Nilson* i Spånstad *m. fl.*;

nr 567 av herr *Pehrson-Bramstorp m. fl.*; och

nr 568 av herr *Dickson*;

till behandling av lagutskott motionerna:

nr 569 av herrar *Persson* i Norrby och *Pettersson* i Dahl;

nr 570 av herrar *Johansson* i Stockholm och *Adolfsson*; och

nr 571 av fröken *Nygren m. fl.*; samt

till tredje särskilda utskottet motionen nr 572 av herr *Hansson* i Skegrie *m. fl.*

§ 6.

Föredrogs statsutskottets memorial, nr 257, i anledning av kamrarnas remisser av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av ett mellan Sverige och De Socialistiska Rådsrepublikernas Union träffat kreditavtal.

På förslag av herr talmannen beslöt kammaren att redan vid detta sammanträde till avgörande företaga ifrågavarande, endast en gång bordlagda ärende.

Utskottets hemställan bifölls; och beslöt kammaren att hänvisa förenämnda proposition till utrikesutskottet.

§ 7.

Föredrogs den av herr *Adolfsson* vid kammaren nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet, angående nedläggning av inträdesavgiften för telefonabonnemang.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 8.

Föredrogs den av herr *Adolfsson* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet, angående viss ändring av lagen om skyldighet att anmäla hyresledighet m. m.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 9.

Föredrogs den av herr *Senander* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet, angående tillfällig löneförbättring till viss personal inom försvarsväsendets reserver.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 10.

Föredrogs den av herr *von Friesen* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för folkhushållningsdepartementet, angående importen av apelsiner från Palestina.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 11.

Avlämnades följande motioner, nämligen av

herr *Dickson*, nr 573, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 346, angående höjning av premierna till vissa värnpliktiga m. m.;

herrar *Andersson* i Hedensbyn och *Pettersson* i Dahl, nr 574, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag angående provisoriskt lönetillägg åt lärare vid folkhögskolor m. m.; och

herrar *Cruse* och *Malmborg* i Stockholm, nr 575, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 312, med förslag till lag om allmän sjukförsäkring, m. m.

Dessa motioner bordlades.

§ 12.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Interpellation.

Herr *Edberg*, som anförde: Herr talman! Rymningarna från statens sjuksjukhus och liknande anstalter ha på senare tid tagit proportioner, som gott kunna kallas oroväckande. Nästan dagligen förekommer det att på dessa anstalter intagna patienter rymma från desamma. Det har nyligen meddelats i tidningspressen att det på en vecka förekommit tio rymningar från samma anstalt.

I många fall är det kriminalpatienter, som ge sig i väg från de anstalter där de äro intagna, och vanligtvis ge sig dessa patienter ut på stöldturnéer och begå en serie inbrott och stölder, innan de åter bli infångade och återförda till anstalten. Det förekommer också tyvärr, att sådana patienter göra sig skyldiga till grova våldsförbrytelser. För någon tid sedan förekom i tidningspressen uppgift om en kriminalpatient, som rymt icke mindre än 23 gånger från den anstalt, där han var intagen. Efter varje rymning gav han sig ut på stöldturnéer och hann göra sammanlagt ett hundratal inbrott.

Det säger sig självt, att allmänheten känner sig upprörd över alla dessa rymningar i synnerhet som rymningarna ofta, som sagt, äro kriminalpatienter. Oftast, för att inte säga alltid, begå dessa rymningar brott, och de kunna ibland vara farliga för den allmänna säkerheten. Sedan de begått ett brott, stjäla de ofta en cykel, motorcykel eller bil, och när de sedan efterlysas, ha de hunnit förflytta sig tiotals mil från orten. Genom de brott dessa förrymda patienter begå åsamkas enskilda personer stora ekonomiska förluster, för att inte tala om de risker till liv och lem allmänheten utsättes för. Även för sta-

Interpellation. (Forts.)

ten innebära dessa rymningar onödiga utgifter i samband med rymlingarnas efterspanande och infångande.

Från dessa kriminalpatienters sida kan allmänheten befara vad som helst. Man kan därför inte förundra sig över om människor med klena nerver bli upprivna, när de höra talas om dessa patienters framfart och kunna vänta, att sådana när som helst kunna dyka upp i deras egen hemort.

Med anledning av vad jag sålunda anfört hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet få framställa följande frågor:

Har herr statsrådet uppmärksammat de allt oftare förekommande rymningarna från sinnessjukhusen och jämförliga anstalter?

Om så är fallet, ämnar herr statsrådet vidtagna åtgärder för att söka förebygga att rymningar ske?

Denna anhållan bordlades.

§ 13.

Till bordläggning anmäldes statsutskottets utlåtanden:

nr 258, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående anslag å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 till studieresa till utländska vetenskapliga institutioner;

nr 259, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel till driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Uppsala m. m.;

nr 260, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med begäran om bemyndigande att träffa avtal med Göteborgs stad angående villkoren för överföring å Göteborgs stad av det tryckande registret för staden; och

nr 261, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av viss under vattenfallsstyrelsens förvaltning stående tomtmark i Trollhättan.

§ 14.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2.28 em.

In fidem
Gunnar Britth.

Tisdagen den 29 oktober.

Kl. 4 em.

§ 1.

Justerades protokollet för den 23 innevarande oktober.

§ 2.

Upplästes följande till kammaren inkomna läkarintyg:

Härmed intygas, att riksdagsman *Eskil Eriksson* från Sandby, Gimo, på grund av sjukdom (influenta) är oförmögen att delta i riksdagsarbetet under minst tio dagar från dato.

Gimo den 27 oktober 1946.

Nils Hulander,
vik. prov.-läk.

Kammaren beviljade herr Eriksson i Sandby ledighet från riksdagsgörömlen från och med den 27 innevarande oktober tills vidare.

§ 3.

Herr statsrådet *Danielson* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 357, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 22 december 1939 (nr 877) om skatt å kaffe, m. m.

Denna proposition bordlades.

§ 4.

Föredrogos var efter annan följande Kungl. Maj:ts på kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till bevillningsutskottet propositionen, nr 343, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 kap. 22 § förordningen den 18 juni 1937 (nr 436) angående försäljning av rusdrycker; och

till statsutskottet propositionen, nr 354, angående avskrivning av ett ingenjören Roland Nordström beviljat lån.

Vid härefter skedd föredragning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 355, med förslag till lag om förlängning av tiden för vissa servitut, m. m. hänvisades propositionen, såvitt angick anslag till Bidrag till gäldande av ersättning vid förlängning av vissa servitut, till jordbruksutskottet och i övrigt till behandling av lagutskott.

§ 5.

Föredrogos var för sig följande på kammarens bord liggande motioner; och hänvisades därvid

till statsutskottet motionerna:

nr 573 av herr *Dickson*; samt

nr 574 av herrar *Andersson* i Hedensbyn och *Pettersson* i Dahl; samt

till tredje särskilda utskottet motionen nr 575 av herrar *Cruse* och *Malm-borg* i Stockholm.

§ 6.

Föredrogs den av herr *Edberg* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet, angående åtgärder till förhindrande av rymningar från sinnessjukhus och därmed jämförliga anstalter.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 7.

Föredrogs, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden nr 258—261.

§ 8.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr **von Friesen**, som yttrade: Det är anledning till anmärkning mot statsrådet och chefen för handelsdepartementet, varom remiss begäres till konstitutionsutskottet, inför vilket anledningen skall uppgivas.

Jämlikt § 57 riksdagsordningen skulle detta yttrande tillika med ett av herr von Friesen i sammanhang därmed avlämnat förseglat konvolut överlämnas till konstitutionsutskottet.

§ 9.

Herr *Gustafsson* i Lekåsa avlämnade en av honom och herr *Onsjö* undertecknad motion, nr 576, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 312, med förslag till lag om allmän sjukförsäkring, m. m.

Denna motion bordlades.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.06 em.

In fidem
Gunnar Britth.

Onsdagen den 30 oktober.

Kl 11 fm.

§ 1.

Upplästes följande till kammaren inkomna protokoll:

År 1946 den 30 oktober sammanträdde kamrarnas valmän för att utse riksdagens militieombudsman; och befunnos efter valförrättningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

herr hovrättsrådet Nils Ivan Regner ..... 38 röster,
i följd varav herr hovrättsrådet Nils Ivan Regner blivit till riksdagens militieombudsman utsedd.

Gust. Björkman.

Axel Lindqvist.

L. Tjällgren.

Gust. Mosesson.

År 1946 den 30 oktober sammanträdde kamrarnas valmän för att utse en ställföreträdare för riksdagens militieombudsman; och befunnos efter valförrättningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

herr rådmannen Erik Anton Wilhelmsson ..... 35 röster,
i följd varav herr rådmannen Erik Anton Wilhelmsson blivit utsedd till militieombudsmannens ställföreträdare.

Gust. Björkman.

Axel Lindqvist.

L. Tjällgren.

Gust. Mosesson.

Protokollen lades till handlingarna; och beslöt kammaren tillika, att riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av kammarens protokoll under rättas om valen samt anmodas låta uppsätta och till kammaren avgiva förslag dels till förordnanden för de valda dels ock till skrivelse till Konungen med anmälan om de verkställda valen.

§ 2.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna läkarintyg:

Fru *Hildur Humla* är på grund av influensa oförmögen att delta i riksdagsarbetet t. o. m. den 6 november 1946.

Stockholm den 29 oktober 1946.

Ake Schnell,

leg. läk.

§ 3.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 357, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 22 december 1939 (nr 877) om skatt å kaffe, m. m.

§ 4.

Föredrogs och remitterades till tredje särskilda utskottet den på kammarens bord liggande motionen nr 576 av herrar *Gustafsson* i Lekåsa och *Onsjö*.

§ 5.

Föredrogos vart efter annat statsutskottets utlåtanden

nr 258, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående anslag å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 till studieresa till utländska vetenskapliga institutioner;

nr 259, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel till driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Uppsala m. m.;

nr 260, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med begäran om bemyndigande att träffa avtal med Göteborgs stad angående villkoren för överföring å Göteborgs stad av det tryckande registret för staden; och

nr 261, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av viss under vattenfallsstyrelsens förvaltning stående tomtmark i Trollhättan.

Kammaren biföll vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

§ 6.

Avlämnades följande motioner i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 312, med förslag till lag om allmän sjukförsäkring, m. m., nämligen av:

herr *Ståhl*, nr 577;

» *Gavelin*, nr 578;

» *Nolin m. fl.*, nr 579;

» *Adolfsson m. fl.*, nr 580;

» *Andersson* i Eskilstuna m. fl., nr 581; och

» *Lindberg*, nr 582.

Dessa motioner bordlades.

§ 7.

Interpellation. Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr **Hansson** i Skediga, som anförde: Herr talman! I anledning av motion vid 1945 års riksdag hemställde riksdagen i skrivelse till Konungen om ytterligare åtgärder till en förbättring av postväsendet på landsbygden. I sitt utlåtande över nämnda motion framhöll statsutskottet att bland åtgärder för att minska landsbygdens isolering intoge bättre postgång en framskjuten plats. Kriget och därav föranledda besparingsdirektiv liksom personal- och transportsvårigheter hade medfört ett avbrott i den för åren 1937—1941 uppgjorda femårsplanen. Denna syftade till att i första hand utöka lantbrevbäringen till minst en gång varje söckendag på det övervägande antalet av landsbygdens postlinjer. Utskottet ville visserligen inte påyrka ett omedelbart genomförande av femårsplanen, men utskottet fann dock angeläget att arbetet på en förbättring av landsbygdens postgång fortsatte inom en ekonomiskt rimlig kostnadsram.

Kungl. Maj:t uppdrog sedermera med anledning av nyssnämnda riksdagskrivelse åt generalpoststyrelsen att taga under övervägande, på vad sätt och i vilken omfattning ytterligare åtgärder kunde vidtagas för att förbättra postväsendet på landsbygden. I svaret på en interpellation i andra kammaren vid 1945 års höstriksdag meddelade statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet resultatet av den utredning generalpoststyrelsen verkställt. Enligt denna utredning skulle turökningar i viss omfattning genomföras på omkring

Interpellation. (Forts.)

130 postföringslinjer, 400 lantbrevbäringslinjer och 350 lösväsk- och löspostutdelningslinjer samt cirka 130 nya postlinjer av nyssnämnda slag inrättas. Kostnaderna för dessa anordningar, som beräknades bli genomförda under 1946 och 1947, uppskattades till 600 000 kr.

Planer på avsevärda förbättringar av postväsendet på landsbygden finnas sålunda utarbetade och ha också beslutats av statsmakterna. Det tycks emellertid förhålla sig så, att i praktiken en god del av den beslutade utökningen av postgången ingalunda kommit till stånd.

Det torde vara ganska vanligt att de närmast ansvariga postala myndigheterna avslå framställningar om bättre postgång. De invändningar, som möta varje sådan framställning, äro framför allt av ekonomisk natur. Vederbörande myndighet hänvisar till statsmakternas uttalande att kostnaderna skola ligga inom en ekonomiskt rimlig ram. Fråga är emellertid, huruvida icke detta uttryck pressas hårdare till sitt innehåll än vad som egentligen torde vara meningen. Faktum är att omkostnaderna stigit avsevärt sedan utredningen företogs, och om man strängt skulle hålla fast vid att kostnaderna icke finge överstiga de stipulerade 600 000 kronorna, måste man räkna med att en utökning av brev bäringen inte skulle kunna komma till stånd. Det synes därför knappast riktigt att ge statsutskottets uttalande på denna punkt en så restriktiv tolkning som i många fall skett. Innebörden av detta uttryck torde böra tydas så, att den utlovade ökningen av antalet postlinjer genomföres trots den allmänna kostnadsstegring, som ägt rum och otvivelaktigt kommer att äga rum. Men denna omständighet får icke vara ett skäl för att glesbygderna alltjämt missgynnas, utan postgången på landsbygden bör fortast möjligt förbättras efter de utstakade linjerna.

Med stöd av det anförda får jag anhålla om andra kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet framställa följande frågor:

Har statsrådet uppmärksammat att den förbättring av postgången på landsbygden, som beslutats för 1946 och 1947, i alltför ringa utsträckning kommit i gång?

Är statsrådet villig låta tillse att nämnda förbättring kommer till stånd, även om kostnaderna på grund av den allmänna stegringen skulle bli större än de beräknade?

Denna anhållan bordlades.

§ 8.

Anmäldes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 477, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående anslag å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 till studieresa till utländska vetenskapliga institutioner.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning, att utskottets hemställan i utlåtande nr 258 bifölles även av första kammaren.

§ 9.

Upplästes följande till kammaren inkomna skrivelse:

Till riksdagens andra kammare.

Undertecknad, Set Erik Persson, inom Stockholms valkrets utsedd till ledamot av riksdagens andra kammare för tiden 1 januari 1945—31 december 1948, får härmed avsäga sig befattningen såsom riksdagsman.

Som skäl härför får jag anföra, att jag av Stockholms stadsfullmäktige den 15 oktober 1946 utsetts till borgarråd och chef för fastighetsroteln under en tid av 4 år, räknat från och med sistnämnda dag, och att de med borgarrådsbefattningen förenade arbetsuppgifterna äro av sådan omfattning och art, att desamma icke kunna handhavas jämsides befattningen såsom riksdagsman.

Stockholm den 30 oktober 1946.

Set Persson.

Denna avsägelse blev av kammaren godkänd.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 11.12 fm.

In fidem
Gunnar Britth.